

פסטיבל ירושלים

זאנוסי - מה קרה?

מדוע נעדר הבימאי הפולני

אחת ההודעות המאכזבות של הפסטיבל היא ביטול ביקורו של הבימאי הפולני החשוב כז'יז'טוף זאנוסי בירושלים. לרגל הצגת סרטו שנת השמש השקטה.

מתחילה היתה תוכנית הביקור מוזרה במיקצת - יממה אחת בלבד. האם כראי כל המאמץ?

שנת השמש השקטה. טרם הגיעה השעה

התבקשה השאלה. התשובה היתה שלילית. איש מבוקש כמו זאנוסי, העסוק תמיד, והמצליח לתמרן בחופשיות בין פולין למערב, לא יצליח לספק את סקרנות הקהל והעיתונאים במשך יממה קצרה אחת. זאנוסי - אינטליגנטי, חלק לשון, מוכשר לבימוי, רוב סרטיו לא נראו בישראל, לבר מחוזה נישואין - דילג השנה בין חמישה פסטיבלים מערביים, כשבנוציה היה נשיא חבריהשופטים, ובלי כל ספק גם הגבר הלבוש בהידור הרב ביותר שם.

זה שנים רבות שהוא מביע בשיחות, פרטיות כמובן, את רצונו לבקר בישראל, בנימוק שיש לו כאן חברים רבים, אבל השעה עדיין לא כשרה לכך. כנראה שהיה בפילם פולסקי מי שחשב שעדיין לא הגיעה השעה.

תדריך

חובה לראות:

תליאביב: שואה, הטנגו האחרון בפאריס, שיגעון של לילה, נשיקת אשת העכביש, ראן, זיכרונות מאפריקה, ירושלים: מנטיזה, הכבוד של פריצי, שיגעון של לילה, זיכרונות מאפריקה.

חליפה: מסע־עסקים של אבא, נשיקת אשת העכביש.

תליאביב

*** **שואה** (המוסיאון, צרפת) - המומלץ ביותר הוא להקדיש ליצירה ייחודית זו יום שלם, ולהתפנות מעיסוקי־חולין שיגרתיים כדי לרכז בה את כל תשומת־הלב. באופן מפתיע לא קשה לצפות בתשע וחצי השעות של תחקיר מוזעזע זה, הפותח אפיק חדש בייעודו של הקולנוע כאמנות תיעודית בעלת כוח אירי. אם אין אפשרות טכנית להקדיש לכך יום שלם, או שפיסת המשימה נראית קשה לביצוע, מוטב לראות את שני החלקים בסדר הטבעי שלהם (ראשון ראשון ואחרון אחרון). בהפסקה קטנה ככל האפשר. להוכיח - קלוד לנצמן אינו משתמש באף מטר של סירטי־ארכיון ולא בתמונות וזוועה מן הארכיון. הוא מראיין יהודים, פולנים וגרמנים על הפרטים הטכניים של תהליך ההשמדה, ואין מקום לספק או להתלבטות או לתיקוה. זהו הרגע החשוך ביותר בתולדות האי נישות, ואין קרן אור של תיקוה כדי להאירו.

*** **שיגעון של לילה** (גת, ארצות־הברית, מוצג גם ברוח, ירושלים) - מרטין סקורסיה בסגנה לילית אורבנית, כשגיבורו המרובע הממוצע מוצא את עצמו מרחף בסיום הרבה המצאות מטורפות, חוש הומור מקאברי ומישחק לשרות הבימאי.

דאדלי מור - צעצוע עם נשמה מעץ

ההצגה מרובות צעצועים ציבועניים, שגם הם מזכירים את העידן הטרנס־סמילברגי, כשצעצוע היה בעל נשמה של עץ ולא בעל שכל של מחשב.

צעצועים שלא

הלכו לישון

סנטה קלאוס (פאר, תל־אביב, ארצות־הברית): קומדיה מאני טאסטית עם מוסר השכל שלילי־דים יהיה קל מאוד להזדהות

איתה. הטוב הוא טוב והרע הוא רע - ואי־אפשר להתבלבל ביניהם.

סיפור על זקן חביב ונדיב, שהפך להיות סנטה־קלאוס בן האלמוות ועבודתו מתחילה לעיין אותו. הוא מחפש לו יורשים בקרב יצרני הצעצועים האנדתיים, המשרתים לידו, אבל אלה כבר נוגעים בחולשה אנושית ידועה ומוכרת לכל - הקינאה. וכך, אחד מהם (דאדלי מור) מוכר את נפשו לשטן, בדמות יצרן צעצועים שאינו חושש לסכן את שלום לקוחותיו הצעירים, ובלבד שיזכה בדמי־הכיס שלהם, כמו באגדות חינוכיות (והמפיקים איליה ואלכסנדר זלקינד מקפידים תמיד שהאגדה אכן תהיה חינוכית ואופטימית - ראה סופרמן) מנצחים תמיד הטוב, הצודק והנדיב. בביטחון מוח־לט שעדיין יש תיקוה להראות לילדי העולם גיבורים מרת־קים, ולא בסיוגון ראמבו. השקיעו השניים 75 מיליוני דולר בסרט, שהפך בכך להפקה היקרה ביותר בעולם. אבל אין טעם לחפש בו טריקים סופר־סופר על פני סופרמן - גם כאן עפים באוויר באותו סיוגון, מה שנחמד ביותר לעיניים הם צמדי הצבאים החינניים, אמיתיים, מחוות החיות שבהוליווד, הרתומים למרכבתו של סופר־סנטה־קלאוס, וגוונים את ולעצבניים.

אותך זה

מצחיק?

המורים בזיג זג (אסתר, תל־אביב, צרפת) - בחוזר האינפורמי טיבי המועבר אל העיתונאים כדי להחכימם בכל הנוגע ליוצרי הסרט

וכוונותיהם מצוטט מר דידייה דולנה, התסריטאי בן ה־63: להשתולל אין פירושו שלא לחשוב, אלא להיפך. בסרט זה המורים הם דיאנומיים, מנסים לשנות דברים, לדחוף להבראת המוסד הקרוי חינוך, אך בסופו של דבר הם נורקים החוצה - בעוד שכל האחרים, הבינוניים, המחות מעניינים ומוכשרים, אך אם הוצאו לזמן מה, הם חוזרים ומשתלבים במערכת. להשתולל אין פירושו להפסיק לחשוב, אך לחשוב אין פירושו להפסיק לצחוק, לפיכך סרט זה אינו מיועד לשונאי צחוק, לסנובים ולסופר־חכמים, למזלזלים, לפחדנים לוותרנים ולעצבניים.

זהו באמת אליבי יוצא מן הכלל. מר דולנה הודף באלגנטיות כל מי שסירטו, על ארבעה מורים צעירים, המחוללים מהומה בבית ספר פרובינציאלי, לא ימצא חן בעיניו. אבל מה לעשות, לראות ארבעה מורים צעירים חרמנים, הממציאים תעלולים כדי לרפוק מורים אחרים, דוגמת פיצוץ במעבדה המנטרל כמעט לצמיתות את המורה לכימיה (שאגב - הנלענות שלה נובעת מדמינה המפתיע לגיבורה ואנרגית בעלת גינונים יאר־נאציים), או מישחקי קלפים קולניים בסופריה, ארבעת השח־קנים הראשיים, פטריק ברואל, מאבוחס לוקיני, לוראן נאמלון

פטריק ברואל ויולנדה גיו - לא לעצבנים

וכריסטוף בורסייה משתדלים להיראות משועשעים מעצמם, בערך כמו המתחכמים של מ־א־ש, אבל הרעיונות של הבימאי פטריק שולמן (נושא באחריות להיט המפתיע של 1983 - סימור בזיג זג) לוקים בחוסר־מקוריות מדהים, מה לעשות, כנראה שבין להצהיר על כוונה להצחיק לבין הצחקה של ממש באמת עוד יש הבדל.

הסופר־ג'יסטיות

והפריג'ידיות

הבוסטונים (אורלי, ארצות־הברית): לרומאן של הנרי ג'יימס היו כל הנתונים להפוך מבחינה פוליטית למשהו בנוסח אדומים.

ומבחינה אקסוטית למשהו בסיוגון זיכרונות מאפריקה - אבל הוא נידון לכליה איטית, יבשה, אם כי ממארת מאוד.

הבימאי ג'יימס אייבורי (חום ואבק) הוא מומחה להפיכת עיליה אקסוטית לספור מייגע בעל דיאלוגים ארוכים ומשמעמים. כך קרה לסירטו הקודם, אף שהיו בו שחקניות מחוננות כמו גולי כריסטי וגרטה סקאקי, וכך הוא עושה גם כאן, בסיועם של כריסטופר ריב, ואנסה רדגרייב וג'סיקה טנדי, הסיפור: ואנסה רדגרייב, פעילה סופר־ג'יסטית שרומה על רקע בוסטון של המאה ה־19, נלחמת על נפשה של ג'סיקה טנדי, בתפקיד נערה שניחנה בסגולות ריפוי על־טבעיות. כדי לקדם את העניין הפוליטי של אבינות השיחור הנשי, יריבה הגדול הוא כריסטופר ריב, שיש לו מושגים אחרים על העתיד שהוא מכין לוורינה טאראנט - זה שמה של נערת־המריבה, שתה הנשנים נודדות מבוטט דרך קייפ־קוד לניו־יורק, כשהקל של אלפים מהונפט מכוחה המיסתורי של הנערה, ההופך לכוח פוליטי ממש, אלא שהעולם הגברי מנצח. נהנה מאי שפייתה ומקנאותה המפוקפקת של הסופר־ג'יסטית

ואנסה רדגרייב וג'סיקה טנדי - המייגעות

המושבעת, המשוחקת באופן גרוע ופריג'ידי להפליא על־ידי ואנסה רדגרייב.